

Stelling: Galloway, Heckrund, Schotse Hooglander of Tauros? Welk rund wordt straks de grote grazer van het Nationaal Natuur Netwerk?

De laatste oeros, de wilde voorvader van de koe, is sinds 1627 uitgestorven. De genen van dit rund leven echter nog voort in diverse half wilde runderrassen verspreid over Europa. In de Oostvaardersplassen grazen nu Heck-runderen (teruggefokt oerrund), op de Veluwezoom lopen de Schotse Hooglanders en in de Gelderse Poort kom je Galloway-runderen tegen. Daarnaast wordt in een aantal gebieden gebieden geëxperimenteerd met de Tauros, een meer op wetenschappelijke wijze teruggefokt oerrund. Al deze runderen blijken goed zelfredzaam te zijn en zich snel aan te passen aan hun nieuwe leefgebieden.

Vroeg of laat komen deze diverse half wilde runderrassen via de nieuwe natuurbruggen en robuuste natuurverbindingen (Nationaal Natuur Netwerk, http://static2.trouw.nl/static/photo/2012/18/8/14/20120617230225/media_xl_1240889.jpg) ook fysiek met elkaar in contact. En dan kunnen die half wilde runderrassen ook onderling gaan kruisen. Gaan we voor de die tijd de Galloways en Heckrunderen etc. vangen en vervangen door de Tauros? Of laten we het gewoon gebeuren en zien welk ras of welke spontane mix stand houdt in de Nederlandse natuur? En hoe zal het die runderen vergaan als de eerste wolven opduiken in het oosten van het land?

[Robert van Otterloo](#): Het Heckrund is wel een produkt van twee heren (Heinz en Lutz Heck) die zeer geliefd waren bij de nazi's omdat ze probeerden een superras van paarden en oerossen terug te brengen. Net als de nationaal-socialisten dat probeerden met het Germaans mensenras....

Interessante informatie daarover in het boek Dier, bovendien van Frank Westerman. De vraag die Westerman stelt is: hoe ver kan/moet je gaan?

Marcel Vossestein: Waarom zouden herten ook daarin niet veel effectiever zijn. Gemeten naar aantalsontwikkeling in de Oostvaardersplassen zijn edelherten twee keer effectiever dan paarden en vier keer dan de Heckrunderen daar.

Zonder goede afscherming zal het de grazers van het Nationaal Natuur Netwerk hetzelfde vergaan als de ganzen. Die hadden ook heel snel in de smiezen dat grazen bij de burens met een aantal malen meer voedzamer voer veel effectiever is dan in die 'zuinige' natuurgebieden.

Harm Piek: Welk runderras in het te ontwikkelen Nationaal Natuur Netwerk gaat grazen lijkt een vrij normale vraag. Maar het stellen van zo'n vraag heeft wel een achtergrondvisie op de rol van grote grazers in onze grote natuurgebieden. Dan heb ik het niet over de vraag of runderen wel of niet in natuurgebieden horen, maar over de kwestie of we runderen zien als graasmachines die wel of niet in het beeld passen van de zich zelf regulerende natuur zoals we die in Nederland hadden of een beeld die meer op de toekomstige natuur gericht is zonder daarbij het oorspronkelijk natuurbeeld als uitgangspunt te nemen. Het terugfokken van oerossen (of het nu de oerossen van de gebroeders Heck zijn of de wetenschappelijk teruggelokte oerossen van Tauros) gaat er kennelijk van het oorspronkelijk natuurbeeld met oerossen uit. Mijn visie op begrazing in het Nat. Natuur Netwerk grijpt niet terug op dit oorspronkelijk oerrund en is het terugfokken van de oeros niet zo relevant. (hooguit als genetisch experiment). Ik voel meer voor het laten ontstaan van een nieuw type rund dat binnen de huidige en toekomstige situatie zich als wildlevende populatie runderen zich kan handhaven. Dat kan je het beste laten gebeuren door uit gaan van een runderras of groep van runderrassen die blootgesteld worden aan de thans heersende natuurlijke processen in natuurgebieden. De sturing van fokkers bij dit dedomesticatieproces is niet vanzelfsprekend noodzakelijk. Zij gaan altijd uit van bepaalde referentiebeelden (vaak historische referenties) die wel eens niet meer van deze tijd zijn. Het dedomesticeren van runderen als natuurlijk proces kan alleen maar onder invloed van de huidige natuurlijke processen. Dus men neme Heckrunderen, Schotse hooglanders, gallowayrund die in Nederland al een tijdje onderhevig zijn aan de

dedomesticatieprocessen en die laten we in situ zich zonder fokkershand tot het nieuwe rund ontwikkelen. Hoe lang dit duurt weten we niet en er weten ook niet wanneer de volledige domesticatie bereikt hebben. En moeten we dat wel weten? Hoe dat nieuwe rund heet is ook niet belangrijk als het zich maar kan redden als wildlevende populatie in een zo natuurlijk mogelijke situatie. Voor mijn part noemen we het nieuwe rund een veluwezoomrund, Drents-Friese rund of oostvaardersplassenrund. Ook Tauros zou geen verkeerde naam zijn, maar dan niet als teruggefokte oeros.

Als we de hekken rondom onze natuurgebieden weghalen en de verschillende thans ingezette rassen met elkaar laten kruisen, mengen en/of elkaar laten beconcurreren is er niks mis mee. Dat moet goed komen want ze kunnen nu al vaak overleven en doen hun werk prima. Verhalen over wel niet aangepast zijn aan publiek of andere eigenschappen van de huidige geharde rassen zijn vaak anekdotisch en nooit wetenschappelijk onderzocht in natuurgebieden. Dat de Tauros publieksvriendelijker zal worden is nog maar de vraag, want het gedrag van wildlevende dieren wordt vooral door het gedrag van mensen tov deze dieren bepaald en niet zo dominant door de genetische eigenschappen.

Over de vraag of edelhert misschien veel effectiever zijn is natuurlijk sterk afhankelijk van wat je effectief noemt. Dan kan per gebied verschillen maar ook welk sterrenbeeld je er op na houdt. Als het streefbeeld is dat je een zo natuurlijk (niet zo oorspronkelijk) mogelijke ontwikkeling nastreeft zonder concrete natuur- of beheertypen dan is de vraag naar effectiviteit ook niet meer zo relevant.

[Marcel Vossestein](#): Die "hekken rondom onze natuurgebieden weghalen" blijkt geen goed plan. Dan gaan grazers liever bij de landbouwers aan de slag. Hun land is al snel 10x voedzamer dan natuur. Dat weten die dieren ook. Of moet je ook koeien afschieten in het kader van schadebestrijding, zoals men dat bij herten en zwijnen heel normaal vindt.

Sinds 2005 verdubbelde het aantal edelherten, bleef het aantal Konikpaarden vrijwel gelijk en halveerde het aantal Heckrunderen. Dit lijkt een verschil in effectiviteit uit te drukken. Want wat zou een betere maat zijn?

[Mark Pieterse](#): Persoonlijk hou ik meer van de natuurlijke aanpak. De natuur heeft in de afgelopen miljoenen jaren bewezen dat zij zich prima kan handhaven zonder de mens. Uit de aanwezige runderen zal zich één of misschien wel meer dan één ras vormen dat zich kan handhaven. De rest red het simpelweg niet en zal verdwijnen. "Zonde" zullen sommige mensen zeggen. Maar dit is slechts een hang naar nostalgie. Soorten die het niet redden hebben in mijn ogen geen bestaansrecht in de natuur.

Effectiviteit is in deze discussie volgens mij niet van belang. Dit wijst op een doel terwijl het hier vooral gaat om loslaten. (Hoewel dat natuurlijk ook als doel gezien kan worden.) Het niet kunnen uitoefenen van invloed op dit soort zaken druist misschien wel in tegen onze eigen natuur, het levert onzekerheid en in potentie gevaar voor ons voortbestaan. Hoewel het niet zo een vaart zal lopen houdt de mens in het algemeen toch liever een vinger aan de pols. Maar misschien begrijp ik het verkeerd en bedoel je effectief in concurrentie. In dat geval gaat het wel weer op.

Hekken zijn weer een andere discussie. Mijn persoonlijke mening: De natuur hoort niet achter hekken, juist datgene dat je wil beschermen moet je achter hekken zetten.

Hoe dan ook het zijn spannende vraagstukken. runderen die mixen of verdwijnen. En lukt het de wolven als ze er zijn om na eeuwen weer zo'n groot dier tot prooi te maken.

[Marcel Vossestein](#): Echt natuurlijke runderen zijn alleen te verkrijgen als ze langere tijd onder puur natuurlijke omstandigheden leven. Na meer generaties voortplanting zullen dan effecten blijken en vooral als vermenging van ondersoorten ook mogelijk blijkt.

Voor natuurlijke omstandigheden moet natuur afgegrensd zijn van gebied waar de mens dominant is. Grote zoogdieren kun je niet vrij in onze bewoonde gebieden de vrijheid geven. Als men menselijk leefgebied wil inrasteren draait het uit op het inrasteren van natuugebied. De discussie is dan alleen wat dan feitelijk ingerasterd is. Het antwoord moet dan zijn: beide!